

af det biologiske materiale til et deponeringsinstitut, som sørger for at holde materialet i live.

I direktivforslaget er der endelig indføjet en bestemmelse om, at Kommissionens etiske gruppe skal vurdere samtlige aspekter af bioteknologien og dens anvendelser.

Det danske mandat

Danmark stemte imod det tidligere forslag, fordi det danske forhandlingsmandat ikke var opfyldt. Mandatet byggede på Folketingets motiverede dagsorden fra 1991, hvorefter det var en betingelse for dansk accept:

1. at forbudet mod patent på mennesker medtages i direktivteksten,
2. at der fortsat ikke skal kunne tages produktpatent på dyr,
3. at reglerne om beskyttelse af bioteknologiske opfindelser på planteområdet udformes således, at landmænds ret til at så egen høst uden licensbetaling (farmers' privilegier) ikke begrænses, og at forædlere altid kan forædle videre på en genetisk ændret plante mod at betale licens til patenthaveren,
4. at et kommende direktiv ikke står i modstrid med FN's bestræbelser for at bevare den biologiske forskelligartethed, og
5. at ulandenes interesser tilgodeses. Endvidere har man fra dansk side arbejdet for:
6. at få indføjet et fuldstændigt forbud mod patent på metoder til genmodificering af mennesker uanset formålet,
7. at direktivet indeholder bestemmelser, som giver landmanden ret til at anvende beskyttede dyr i egen bedrift (farmers' privilegier for dyr),
8. at direktivet indeholder et forbud mod patent på fremgangsmåder til fremstilling af dyr, hvis det indebærer unødige lidelser for dyret.

Imødekommelse af de danske forbehold

Det ændrede direktivforslag imødekommer de danske synspunkter i vid udstrækning.

Ad 1)

Danmark er imødekommet fuldt ud på dette punkt. Direktivforslaget indeholder et udtrykkeligt forbud mod patent på det menneskelige legeme på alle stadier, d.v.s. ikke blot mennesker, men også befrugtede æg og fostre, er undtaget fra patentering. Fremgangsmåder til kloning af mennesker og anvendelse af menneskelige fostre er ligeledes undtaget fra patentering.

Ad 2)

Det var ikke muligt at få indføjet et fuldstændigt forbud mod produktpatent på dyr i direktivforslaget. Adgangen til patentering af dyr er dog begrænset væsentligt, idet det ikke er tilladt at patentere dyr, der påføres lidelser, medmindre der opnås en betydelig medicinsk nytteværdi for mennesker eller dyr.

Danmark har accepteret den meget begrænsede adgang til produktpatent på dyr, fordi det er af stor vigtighed for den medicinske forskning, at man kan beskytte genmodificerede dyr. Hvis dyret anvendes med det formål at udvikle en ny medicin, som er epokegørende for behandlingen af svære sygdomme som f.eks. cystisk fibrose eller sclerose, vil det være til gavn for menneskeheden, at det genmodificerede dyr fremstilles. Alternativet kunne være, at den vigtige medicin ikke blev fremstillet, eller at man var nødt til at afprøve de medicinske præparater direkte på mennesker. Anvendelse af genmodificerede dyr i forskningsøjemed kan tillige betyde en reduktion af det antal dyr, der indgår i et forsøg.

Ad 3)

Direktivforslaget imødekommer de danske ønsker på dette punkt, idet det indeholder en bestemmelse om »farmers' privilegier« for planter. Landmanden har efter forslaget tilladelse til at anvende sit høstudbytte fra en patenteret plante til reproduktion eller formering på egen bedrift. Det betyder, at landmanden har ret til at så udsæd af egen høst på egne marker, uden at han skal betale licensafgift til patenthaveren. Forslaget indeholder ligeledes bestemmelser, der giver forædleren mulighed for at forædle videre på en genetisk ændret plante mod at betale licens til patenthaveren.

Ad 4 og 5)

Forslaget strider ikke imod FN's bestræbelser for at bevare den biologiske diversitet, idet direktivforslaget slår fast, at direktivet ikke berører medlemsstaternes rettigheder og pligter i forbindelse med internationale aftaler – herunder Konventionen om den biologiske forskelligartethed (biodiversitetskonventionen). Konventionen indeholder bestemmelser, som skal sikre, at verdens biologiske ressourcer kan udnyttes på forsvarlig måde. Herudover indeholder konventionen bestemmelser, som skal sikre retfærdig og ligelig fordeling af fortjene-